

ศวปถ.
ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน
www.roadssafetythai.org

บทเรียน

การพัฒนากลไกการจัดการ
ความปลอดภัยทางถนน

ศปถ.อำเภอดง
จ.นครศรีธรรมราช

สร้างสรรคโดย

ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน (ศวปถ.)
มูลนิธินโยบายถนนปลอดภัย (มนป.)

407-408 ชั้น 4 อาคารพร้อมพันธุ์ 2
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

02-938-8490

02-938-8827

www.roadsafetythai.org

สานพลังคนทำงาน ศปถ.

กิตติกรรมประกาศ

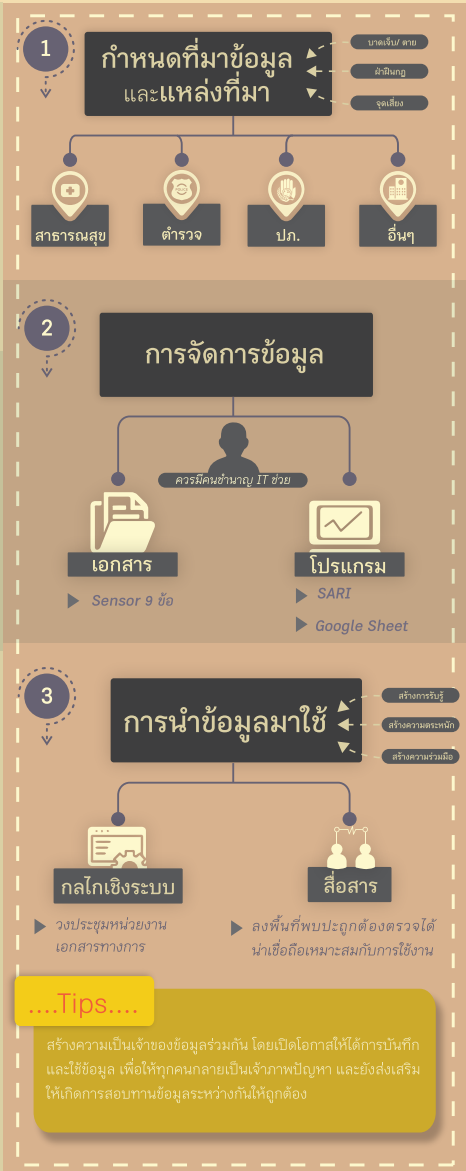
เอกสารฉบับนี้ พัฒนาจาก บทเรียนการดำเนินงานของคณะกรรมการ
ศปถ. อ.จวาง จ.นครศรีธรรมราช โดยการสกัดนำองค์ความรู้
จากการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยทางถนนในระดับพื้นที่ออกมานำเสนอ
เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนแก่ผู้สนใจได้
นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นตนเองให้เกิดความยั่งยืน

กรอบแนวทางการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่

การพัฒนา คนทำงาน

การพัฒนา ระบบข้อมูล

กรณีศึกษา

ด่านชุมชนชนบทไกล

"ลดเจ็บ ลดตาย" จากอุบัติเหตุทางถนน

อำเภอฉวาง

กับสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนน

พื้นที่อำเภอฉวางเป็นพื้นที่กึ่งเมือง คือ มีพื้นที่ที่เป็นลักษณะเมือง และเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ มีเนื้อที่ถึง 528.2 ตร.กม. และเป็นพื้นที่ต่อเนื่องคาบเกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้การดูแลอย่างทั่วถึงทำได้ค่อนข้างยาก โดยปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นเรื่อง **การไม่สวมหมวกกันน็อค** **การไม่เคารพกฎจราจรเป็นหลัก** และเริ่มมีปัญหาเยาวชนแข่งรถในพื้นที่

กระบวนการดำเนินงานของพื้นที่ จึงเน้นไปที่การใช้ 5 ส 5 ช โดยใช้ด่านชุมชนให้คนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงาน ทั้งการเฝ้าระวังเหตุ การเก็บข้อมูล การแจ้งเตือนให้ความรู้ การรณรงค์ เป็นต้น **“เพราะคนในพื้นที่ สามารถพูดคุยกันเองกับเจ้าหน้าที่ได้ง่ายกว่า การใช้กลไกของอำเภอเข้าไปจัดการ”** ประกอบกับการสอบสวนอุบัติเหตุเพื่อศึกษาที่มาของอุบัติเหตุ และการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อกำหนดรอบพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถกำหนดพื้นที่ในการตั้งด่านชุมชนได้อย่างชัดเจนเป็นระบบเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการจัดการในพื้นที่มุ่งใช้ 4 กลไกเป็นทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

พัฒนา
คนทำงาน

พัฒนา
ระบบข้อมูล

การออกแบบ
และ
วางแผน

การกำกับ
ติดตามและ
ประเมินผล

1

2

3

4

1

กลไกการพัฒนาคนทำงาน

จากการสรุปบทเรียนการทำงานของอำเภอฉวางพบว่า การสร้างทีมทำงานที่มาจากการแต่งตั้งนั้นมักได้คนทำงานที่มีเฉพาะชื่อ แต่ไม่มีใจ ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปได้อย่างดั้นนั้นในการขับเคลื่อนงานด้านความปลอดภัยทางถนนในมิติใหม่ของ **ศปท.อ.ฉวาง** จึงนำบทเรียนมาปรับวิธีสรรหาคนทำงาน โดยมุ่งเน้นเฟ้นหาคนทำงานที่ **“มีใจ มีอุดมการณ์ และมีภารกิจงานสอดคล้องกัน”** เป็นลำดับแรกเข้ามาเป็น **คณะกรรมการ ศปท.อ.ฉวาง** เพื่อให้คนหัวใจเดียวกันได้ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ นำไปสู่เป้าหมาย **“ลดเจ็บ ลดตาย”** จากอุบัติเหตุทางถนน โดย **ศปท.อ.ฉวาง** มีแนวทางการสรรหาคนทำงาน ดังนี้

ขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ศปท.อำเภอฉวาง สู่แกนนำทีมทำงานระดับพื้นที่

สื่อสารสร้างความเป็นทีม

- 1 สื่อสารเร่งด่วน: group line
- 2 สื่อสารตามวาระ: ประชุมประจำเดือน/ เอกสารรายงาน
- 3 ผู้ประสานงานคณะกรรมการ

สิ่งที่ต้องพัฒนา

- 1 ความรู้: 5ส 5ช/ พรบ./ ปัญหาอุบัติเหตุ
- 2 ทักษะ: สอบสวนอุบัติเหตุเชิงลึก/ สื่อสาร
- 3 จิตอาสา
- 4 ทศนคติ ความเชื่อมั่นว่า “ทำได้”

- 1 รายงานความก้าวหน้า
- 2 นโยบาย/ ประเด็นเร่งด่วน/ กิจกรรมสำคัญ
- 3 ขอความช่วยเหลือ/ สื่อสารสุข-ทุกข์
คนทำงาน

- 1 พี่เลี้ยง: ศปท.ระดับจังหวัด
- 2 สถานการณ์จริง: ลงด้าน/ ลงสอบสวน
อุบัติเหตุเชิงลึกจริง
- 3 การเรียนรู้: PLC (Professional Learning
Community: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ) / เวทีแลกเปลี่ยนกับเครือข่าย

ประเด็นสำคัญในการสื่อสาร

เครื่องมือในการพัฒนา

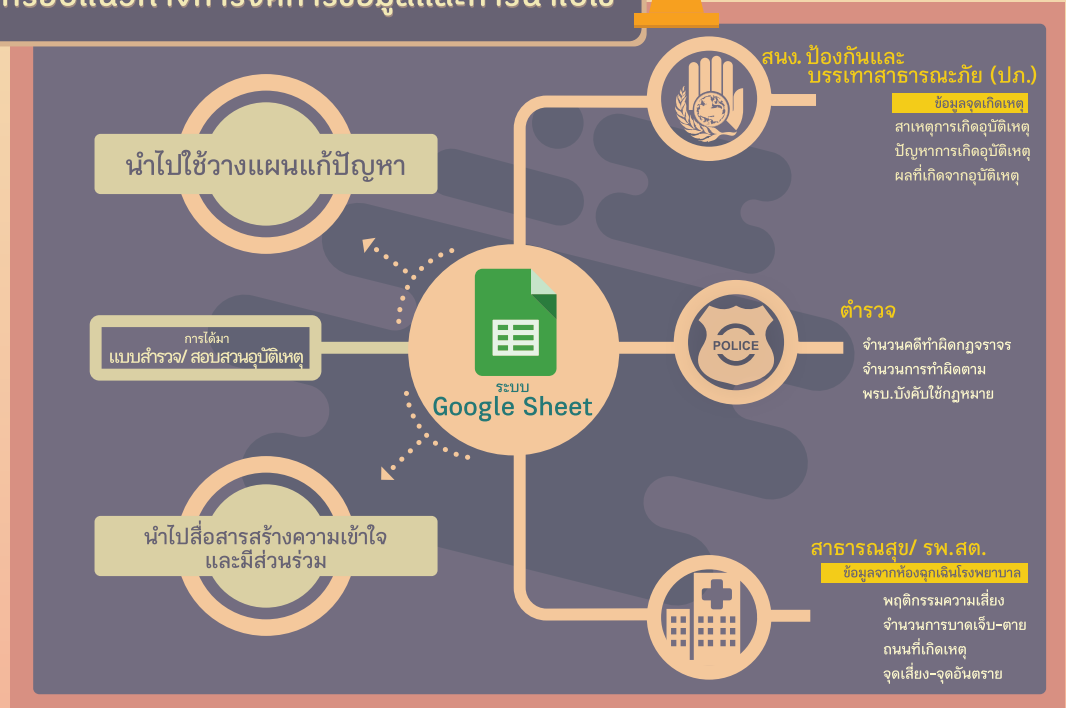
“ส่งเสริมให้ทีมตำบลเป็นคนทำงานหลัก โดยพัฒนาทีมอำเภอ
เป็นพี่เลี้ยงสนับสนุน จะช่วยให้เกิดเครือข่ายการทำงานกระจาย
ครอบคลุมพื้นที่ได้รวดเร็ว และลดสถานการณ์ **work load**
ของทีมอำเภอที่ต้องดูแลงานในพื้นที่ขนาดใหญ่ได้”

2

การพัฒนาระบบข้อมูล

กระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลของอำเภอฉวาง จะใช้ทีมพัฒนาข้อมูลของ **ศปท.อ.ฉวาง** เป็นทีมหลักในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเข้าข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ จากทีมสอบสวนอุบัติเหตุของ **ศปท.อ.ฉวาง** และจากด่านชุมชนที่ดำเนินการในพื้นที่ ทุกตำบลครอบคลุมทั้งอำเภอ โดยการบันทึกข้อมูลลงใน **Google sheet** เพื่อให้ทุกคนสามารถบันทึกข้อมูลได้สะดวกและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายขึ้น

กรอบแนวทางการจัดการข้อมูลและการนำไปใช้

“ร่วมสร้าง” และใช้ข้อมูลให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน
คือ หัวใจของความสำเร็จในการพัฒนาระบบข้อมูล”

ขั้นตอนการจกเก็บ และนำข้อมูลไปใช้

ด้านบุคคล	ข้อมูล	แหล่งข้อมูลระดับตำบล	แหล่งข้อมูลระดับอำเภอ
	พฤติกรรมเสี่ยง	รพ.สต.	สสอ./รพ.
	จำนวนบาดเจ็บ-ตาย-พิการ	รพ.สต.	สสอ./รพ.
	จุดเกิดเหตุ	ปภ.	ปภ.
	จำนวนคดีจราจร	-	สถานีตำรวจ

ด้านสภาพแวดล้อม	ข้อมูล	แหล่งข้อมูลระดับตำบล	แหล่งข้อมูลระดับอำเภอ
	ถนนที่เกิดเหตุ	รพ.สต./ทีมสอบสวน/ปภ.	ทีมสอบสวน/ปภ./หน่วยงานด้านถนน
	จุดเสี่ยง-จุดอันตราย	รพ.สต./ทีมสอบสวน/ปภ.	รพ.สต./ทีมสอบสวน/ปภ.
	ด่านชุมชน	อบต./ผู้นำชุมชน	
	การบังคับใช้กฎหมาย	-	สถานีตำรวจ

UPDATE

ข้อมูลเสมอเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และการใช้งาน

3

การออกแบบแผนงาน

การออกแบบแผนงาน ของ สปอ.อ.ฉวาง ใช้กรอบนโยบาย 5 ส (สารสนเทศ สุดเสี่ยง สหวิชาชีพ สุดคุ้ม ส่วนร่วม) 5ข (ขงข้อมูล เข้มภาคีเครือข่าย แชร่แบ่งปันประสบการณ์ เขียร์ชื่นชมส่งเสริม ช้อนดักดวงปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงาน) เพื่อขับเคลื่อนงาน Road Safety ในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นกิจกรรมหลัก คือ ด่านชุมชน ให้สามารถเฝ้าระวังอุบัติเหตุ เก็บสำรวจข้อมูล ให้ความรู้แก่ประชาชน และการรณรงค์ความปลอดภัยทางถนน โดยทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ใกล้ชิดกับชุมชนเท่าทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ง่าย และทำงานแต่ละตำบลมีทักษะที่ใกล้เคียงกัน สามารถพัฒนาไปพร้อมกันได้ง่าย

ข้อพิจารณาสำคัญ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

จัดทำแผนงานที่ดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อน แต่แก้ปัญหาได้จริง ทำได้ทุกชุมชน อาทิ ด่านชุมชน

1

2

มีแผนให้การสนับสนุน นโยบาย แผนงาน ข้อมูล และองค์ความรู้ให้กับคนทำงานในระดับตำบล-ชุมชน อย่างต่อเนื่อง ในฐานะพี่เลี้ยง

3

ทำหน้าที่เชื่อมเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อประสาน ประโยชน์ (เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน)

4

รับผิดชอบเป็นศูนย์กลางส่งต่อการทำงานในระดับตำบล และจังหวัด

ขั้นตอนการออกแบบ และขับเคลื่อนแผนงานสู่ความสำเร็จ

1.

แผนการเป็นพี่เลี้ยงทีมตำบลในการวิเคราะห์
จัดทำแผนตั้งตำบลชุมชนทุกตำบล

ระดับตำบลจัดทำแผนตำบลชุมชน
โดยมีอำเภอเป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือ

2.

แผนลงตรวจตำบลชุมชนประสานนายอำเภอ
หรือปลัดอำเภอลงตรวจตำบลร่วมกัน

ระดับตำบลตั้งตำบลตรวจพร้อมกันเพื่อ
เก็บสำรวจข้อมูล ให้ความรู้แก่ประชาชน
และการรณรงค์ความปลอดภัยทางถนน

3.

สอบสวนอุบัติเหตุเชิงลึกร่วมกับทีมสอบสวน
ตำบลและจังหวัด

ส่งต่อเคสให้จังหวัดหากมีการตาย
มากกว่า 5 คน

4.

แผนประสานภาคีหน่วยงานสนับสนุน
งานเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกัน

เชื่อมโยงผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคเอกชน
เข้ามสนับสนุนการทำงาน

“เน้นทำแผนตำบลครบทุกปีเพียงเรื่องเดียว แต่บูรณาการทุกงาน
ไว้ด้วยกันเพื่อลดภาระงาน และกระจายการทำงานได้อย่างทั่วถึงทุกตำบล
อย่างพร้อมเพรียง”

4

การกำกับติดตามประเมินผล

การกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ **ศปถ.อ.ฉวาง** ใช้กระบวนการ **PDCA** เป็นหลักมุ่งเน้นการติดตามประเมินทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพเพื่อสร้างผลลัพธ์เชิงประจักษ์สู่การยอมรับ และขยายผลการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่อง โดย **กระบวนการประเมินแบบ PDCA** มีกระบวนการ ดังนี้

ปรับปรุงแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

มีการทบทวนสถานการณ์การทำงาน เพื่อตรวจสอบข้อมูลและปรับปรุงแผนการทำงานทุก 3 เดือน (ใช้เครื่องมือ AAR)

วางแผนงาน

มีการวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลต่างๆ ในพื้นที่เพื่อวางแผนการทำงานอย่างเหมาะสม ผ่านเวทีการมีส่วนร่วมของ คณะทำงาน อสม. ชุมชน (งบบสนับสนุนจากรัฐ/ เอกชน/ ประชาชน)

PLAN

ACT

DO

CHECK

ติดตาม ทบทวน แผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ประชุมวางแผนทำงานทุก 3 เดือน/ สภาผู้นำ
ความปลอดภัยทางถนน ติดตาม หนุนเสริม ทุก 3 เดือน/
มีการสื่อสารข้อมูลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
อย่างต่อเนื่อง(นักวิชาการ/ สสอ./ บริษัทเอกชนร่วม
ติดตามผล)

ลงมือทำงานตามแผนงานที่กำหนดไว้

โครงการ การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย
ส่งเสริมวิทยากรและรณรงค์สวมหมวกนิรภัย 100 %
ใน อสม./รณรงค์การขับขี่ปลอดภัย สวมหมวกนิรภัย /
อสม. ผู้นำชุมชน ผลักดันร่วมสร้างนโยบายชุมชน
กฎหมู่บ้าน นโยบายสาธารณะ/ อสม. ผู้นำชุมชน
ร่วมผลักดัน คนรุ่นสองคือเยาวชน เป็นเป้าหมาย
โครงการต่อไป (ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับ
ทุกส่วน-ทุกคน)

การประยุกต์ใช้ 5ส 5ช สปท.จ.จวาง

ในการจัดทำด้านชุมชน

กลไกการพัฒนา		สารสนเทศ	สุດเสียง	สทวิชาชีพ	สุດคุ่ม	ส่วนร่วม	ชง	เชื่อม	แซร์	เยียร์	ชั้น
1	กลไกการพัฒนา			เลือกคนทำงาน ที่หลากหลายอาชีพ		เปิดโอกาสให้ ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกขั้นตอน			แลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน อยู่เสมอ	ชื่นชม ให้กำลังใจ โดยนายอำเภอ ตรวจเยี่ยมด้าน อย่างสม่ำเสมอ	
	การพัฒนา						ใช้ด้าน เป็นจุดบริการ ข้อมูลความรู้ ความปลอดภัย ทางถนนแก่ชุมชน				
2	การพัฒนา	ใช้ด้านเป็น จุดเก็บข้อมูล ความปลอดภัย ทางถนนทุกมิติ	กำหนดแผนเก็บ จุดเสี่ยง เพื่อกำหนด จุดเสี่ยงด้าน ที่เหมาะสม								
	ระบบข้อมูล				เลือกจุดเสี่ยงด้าน จากจุดเสี่ยงสำคัญ และเลือกทำกิจกรรม ในด้านการชนที่ สอดคล้องกับปัญหา ในพื้นที่เสี่ยงด้าน ใกล้เคียงด้าน			ดึงความร่วมมือ เครือข่ายทั้งความรู้ และงบประมาณ ผ่านประสาน แผนงานร่วมกัน			
3	การ										
	ออกแบบ										
4	การกำกับ	จัดทำรายงาน ข้อมูลจากด้าน ไปยังระบบ ตามขั้นตอน				ลงพื้นที่ติดตาม การทำงานร่วมกัน อาทิ สอบสวนอุบัติเหตุ การเรียกร้อง ประชาชนในด้าน					
	ติดตาม										
ประเมินผล											เวทีสรุปบท เรียนเพื่อนำมา ปรับปรุงงาน

หัวใจสำคัญ

“คือ พื้นที่ทำงานขนาดใหญ่ควรเลือกใช้แผนงานที่ทุกส่วน
สามารถทำได้สะดวก ไม่ซับซ้อน จะช่วยกระจายการทำงาน
ให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาในภาพรวมไปพร้อม
กันได้อย่างมีพลัง”

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

หน้าที่สู่การลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างยั่งยืน

การออกแบบ
แผนงาน

กำกับติดตาม
ประเมินผล

1

การออกแบบแผนงาน

2

การขับเคลื่อนแผนงาน แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ส่วน

ศปภ. (เป็นภารกิจร่วม)

- ▶ หางบประมาณ
- ▶ ประสานความร่วมมือ
- ▶ ฝึกอบรม
- ▶ ให้ความรู้, ข้อมูล
- ▶ กำกับทิศทาง

หน่วยงานสนับสนุน (มีสถานในการกิจองค์กร)

- ▶ จัดทำแผนสนับสนุน
- ▶ ร่วมกิจกรรมตามร้องขอ
- ▶ อื่นๆ

....Tips....

- 1 แผนการดำเนินงานควรต้องมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมต่อสถานการณ์
- 2 ต้องมีการสะท้อนข้อมูลจากการทำงานจริง กลับไปที่ระบบข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และตรวจทานความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไข

1

กำกับติดตาม

ประเมินผล

ผู้ว่าฯ นายอำเภอ/ หัวหน้าหน่วยงานกำกับติดตามประเมินอย่างต่อเนื่องจริงจัง

2

เข้าสู่กระบวนการ PDCA รอบใหม่

ปรับปรุงแผนงาน

ทำความเข้าใจแผนใหม่

ส่งต่อแผนงาน

ติดตาม ทบทวน แก้ไข

....Tips....

การกำกับติดตามมุ่งเน้นที่การทบทวนสถานการณ์ปัจจุบัน และการทำงานภายใต้สถานการณ์จริงเพื่อปรับปรุงแผนงานให้เหมาะสมและสอดคล้อง

กรอบแนวทางการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่
สู่การลดอุบัติเหตุทางถนนที่ยั่งยืน